

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Valentina Stopar

Vpliv Katoliške cerkve na javno mnenje

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Valentina Stopar

Mentor:izr. prof. dr. Marjan Smrke

Vpliv Katoliške cerkve na javno mnenje

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

»Bog je edini, ki mu zato, da bi vladal, ni potrebno obstajati«

Charles Baudelaire (Brainy Quote).

Vpliv Katoliške cerkve na javno mnenje

V diplomskem delu sem raziskovala, ali Katoliška cerkev vpliva na javno mnenje. Da sem lahko raziskala to vprašanje, sem se posvetila analizi javnomnenjskih raziskav, ki so razkrile prevladujoče mnenje o njenem družbenem položaju. Kot je prikazala analiza javnomnenjskih raziskav, je zaupanje v Katoliško cerkev skozi leta upadalo, a je bilo vedno višje od zaupanja v politične stranke. Kljub temu, da je večinsko mnenje, da se Katoliška cerkev ne sme vmešavati v politično dogajanje, je skozi določena vprašanja jasno, da del prebivalstva želi, da vseeno izraža svoja mnenja o družbenih problematikah. Skozi nekaj aktualnejših primerov se je tako pokazalo, da predstavniki Katoliške cerkve s pomočjo medijev širijo ne le sporočila, ki zadevajo njihovo delovanje, temveč tudi sporočila o nujnosti udeležbe na volitvah in opozorila o nujnosti pravilnega odločanja, ko gre za izbiro političnih strank ali pa mnenje o referendumu. Rezultati raziskav so pokazali največje spremembe predvsem pri vprašanju, ali naj se Cerkev vmešava v volilne odločitve ljudi, medtem ko ostale primerjave niso pokazale tako velikih odstopanj.

Ključne besede: Katoliška cerkev, vernost, javno mnenje, zaupanje.

Influence of the Catholic Church on public opinion

My thesis is focused on influence of the Catholic Church on the public opinion. In order to reach the goal I had to analyze public opinion polls, which revealed the prevailing views and social positions that the public holds. According to the analysis, the trust in the Catholic Church has declined over the last few years. However, said trust is still higher than the trust the public has in political parties. Despite the fact of the majority opinion that the Catholic Church should not interfere in politics, a small part of the public still expects the Church to express their views on certain social issues. The examples in the following thesis illustrate that representatives of the Catholic Church spread messages that not only affect their functioning but also those that address the population of their duty to participate in the elections. Moreover the Catholic Church tends to express their opinion about the necessity of proper decision-making, especially when it comes to the choice on political parties or on opinions in the referendums. Studies have shown the greatest changes mainly on the issue of whether the Church should interfere in people's voting decisions, while other comparisons did not indicate such large deviations.

Key words: Catholic Church, religiosity, public opinion, trust.

KAZALO

1 UVOD	7
2 METODOLOŠKI OKVIR	8
3 O KONCEPTU SEKULARIZACIJE	9
3.1. O RELIGIOZNOSTI.....	10
4 PRAVNI ODNOSI MED DRŽAVO IN CERKVIJO V SLOVENIJI	12
4.1 ODNOS SVETEGA SEDEŽA IN DRŽAVE	14
5 ZGODOVINSKA VLOGA RKC V SLOVENIJI	15
6 POLITIČNO IN KATOLIŠKA CERKEV	17
7 JAVNO MNENJE	19
7.1 JAVNO MNENJE OD 1. 1990 DO 1. 1992	20
7.2 JAVNO MNENJE OD 1. 1995– 1. 1997.....	25
7.3 JAVNO MNENJE OD 1. 2009 DO 1. 2010	33
8 AKTUALNI PRIMERI	36
9 ZAKLJUČEK	39
10 LITERATURA	41

KAZALO TABEL

Tabela 7.1: Potrebnost religije v slovenski družbi	21
Tabela 7.2: Naloge Cerkve.....	21
Tabela 7.3: Zaupanje	22
Tabela 7.4: Vmešavanje Cerkve v odločitve ljudi in vlade.....	23
Tabela 7.5: Naloge Cerkve.....	24
Tabela 7.6: Opredeljevanje Cerkve o družbenih tematikah	25
Tabela 7.7: Zaupanje	26
Tabela 7.8: Ugled poklicev.....	26
Tabela 7.9: Vmešavanje Cerkve v odločitve ljudi in vlade.....	27
Tabela 7.10: Razmere glede svobode veroizpovedi	28
Tabela 7.11: Vloga Cerkve v javnem življenju.....	28
Tabela 7.12: Vpliv verskega prepričanja na poklicno dejavnost.....	29
Tabela 7.13: Vpliv verskega prepričanja na odnose z ljudmi	30
Tabela 7.14: Vpliv verskega prepričanja na politična stališča.....	30
Tabela 7.15: Naloge Cerkve.....	31
Tabela 7.16: Trditve o religiji.....	31
Tabela 7.17: Trditve o Cerkvi	32
Tabela 7.18: Cerkev in družbena vprašanja.....	33
Tabela 7.19: Zaupanje	34
Tabela 7.20: Vmešavanje Cerkve v odločitve ljudi in vlade.....	34

1 UVOD

Da imata religija in Rimskokatoliška cerkev (*v nadaljevanju RKC*) še vedno pomembno vlogo znotraj družbe, nakazuje že dejstvo, da se veliko državljanov šteje za pripadnike rimskokatoliške veroizpovedi. Prav tako so pomembnejši verski prazniki, kot na primer božič, velika noč, Marijino vnebovzetje, dela prosti dnevi.

Upoštevati moramo, da RKC ni nova verska organizacija na območju Slovenije, temveč je skozi dolgo zgodovino igrala včasih bolj, drugič manj aktivno vlogo znotraj družbe. S tem pa si je pridobila določeno mero vpliva in zaupanja med ljudmi.

Diplomsko delo bo temeljilo na hipotezi, da RKC vpliva na javno mnenje. Za to hipotezo sem se odločila zaradi pozicije RKC kot glavne in največje verske organizacije. Prav tako menim, da je glavni dejavnik njenega vpliva na javno mnenje prav vera, ki jo gojijo njeni pripadniki.

V diplomskem delu bom zato tudi raziskovala, kakšne tipe vernikov poznamo ter kakšne so razlike pri dojetanju vere same, boga in vloge Cerkev. S poznavanjem teh razlik bom lahko nadaljevala analizo javnomnenjskih raziskav v odnosu do religije in do vloge Cerkev. Prav tako želim ponovno poudariti, da je delovanje RKC v Sloveniji široko prepoznana, tako s strani vernikov, kot tudi nevernikov. Tako kot njeno delovanje pa so široko prepoznavna tudi njena prepričanja o določenih družbenih vprašanjih, kot sta homoseksualnost in splav.

V nadaljevanju se bom posvetila tudi analizi pravnih odnosov med državo in RKC. Osvetlila bom tudi pozicijo Svetega sedeža in duhovnikov v odnosu do le-tega. Prav tako bom naredila hiter pregled zgodovinske vloge RKC v Sloveniji in osvetlila dogodke, ki so zaznamovali odnose med državo in RKC ter RKC in verniki oziroma neverniki.

Posvetila pa se bom tudi razmerju med političnimi strankami in RKC. Skušala bom ugotoviti, ali se obe sferi prepletata in na kakšen način, če se sploh.

Nadaljevala bom z analizo javnomnenjskih raziskav. Le-te mi bodo v pomoč pri osvetljevanju določenih vprašanj glede razmerij družbe do cerkve, vere, boga in političnega. Tako bom lahko primerjala, kakšne so razlike v stopnji zaupanja skozi leta ter ali javnost meni, da je Cerkev še pomemben dejavnik znotraj družbe.

2 METODOLOŠKI OKVIR

V diplomskem delu bom hipotezo preverjala s pomočjo kvalitativnih in kvantitativnih metod. Za raziskovanje bom uporabljala predvsem sekundarne vire. Pri vprašanju sekularizacije in religioznosti bom uporabila deskriptivno metodo in s tem pojasnila, kakšne so najpomembnejše ideje in predstave teh dveh delov analize.

Za analizo pravnih odnosov med državo in Cerkvijo ter Svetim sedežem bom prav tako uporabila sekundarne vire, s katerimi bom lahko pojasnila odnose in procese med njimi. Za potrebe boljšega razumevanja vloge RKC pa bom uporabila historično metodo. Prikazala bom pomembnejše dogodke, ki so zaznamovali podobo RKC v Sloveniji.

Na koncu se bom posvetila analizi tistih vprašanj znotraj javnomnenjskih raziskav, ki so najpomembnejša za mojo raziskovalno nalogo. Posvetila se bom predvsem spremembam stopenj zaupanja v Cerkev in politične stranke ter spremembam javnega mnenja pri vprašanju vloge Cerkve.

3 O KONCEPTU SEKULARIZACIJE

Vprašanje, kako urejati odnose med državo in verskimi skupnostmi, je na obzorju že dolga stoletja. Mnogi avtorji predvidevajo, da bo z modernizacijo in razvojem znanosti religija izgubila velik del moči v družbi. Istočasno pa lahko opazimo, da imamo tudi takšne avtorje, ki se sprašujejo o posledicah zmanjšane vpliva cerkva ter religije in ali bi to vodilo v demoralizacijo prebivalcev.

Stark (1999, 251–253) našteje pet glavnih idej sekularizacije. Prva je, kot že omenjeno, da bo z razvojem, industrializacijo in urbanizacijo racionalizacija narasla in s tem povzročila upad religioznosti. Avtor sicer opominja, da na modernizacijo ne smemo gledati kot linearno napredujoč proces, saj je modernizacija dolgotrajen proces, ki ga lahko prekinjajo na primer vojne ali revolucije. Če sta si modernizacija in upad religioznosti sorazmerna, bi to pomenilo, da bi danes morala biti religioznost v večjem upadu kot pa na primer pred nekaj desetletji.

Druga pomembna ideja je, da zagovorniki sekularizacije niso usmerjeni le v institucionalno ločitev države in Cerkve.

Posameznik, ki deluje v skupnosti enako verujočih ljudi, lahko ustvari močno maso, ki lahko privabi mnoge posameznike, ki še nimajo jasnega stališča. Po drugi strani pa nekateri menijo, da je vloga znanosti v vsakdanjem življenju tako močna, da le malo ljudi dopušča vero v nadnaravno. Tretja ideja se nanaša predvsem na znanost. Teorija, da je znanost tako močna, da bo posameznik opustil svoja verovanja, ne potrjuje dejstva, da mnogo znanstvenikov, ki kljub dosežkom znanosti in lastnih del, še vedno veruje v nadnaravno.

Četrta predpostavka je, da se na neki stopnji, ko je sekularizacija dosežena, religioznost ne more vrniti in povečati. To tezo lahko zavrnamo, ko gre za območje nekdanje Jugoslavije.

Peta trditev se ne nanaša na lokalno raven, temveč globalno. Nekateri namreč menijo, da ne bo le Katoliška cerkev tista, ki bo izgubila pripadnike, temveč vse oblike transcendentalnega.

Drugačen pogled na sekularizacijo pa ima David Martin (v Stark 1999, 254), saj je nasprotoval teorijam sekularizacije. Menil je namreč, da tovrstni koncepti služijo le nadaljevanju ideoloških polemik in ne teoretični funkciji.

3.1. O RELIGIOZNOSTI

Tako kot se spreminja družba, se spreminja tudi odnos do verovanja, s tem pa tudi delovanje cerkva. Postavlja se vprašanje, kako ugotoviti, kdo res veruje in kakšna so merila religioznosti posameznika.

Flere (Flere in Kerševan 1995, 68) gleda na religioznost kot stanje, ki ga določajo stopnja, intenziteta in oblika navezanosti na religijo. Le-ta pa lahko kaže velike zgodovinske, družbene in druge razlike. Pri raziskovanju se je opiral predvsem na Glocka in Starka, katerih raziskava je razkrila, da je ideološka komponenta (stališče do verskega nauka) najpomembnejša in najvplivnejša, ko gre za religioznost. Ostale komponente, ki sta jih merila, pa so bile ritualna komponenta (izkustvena oziroma versko doživetje), intelektualna, to je spoznanje dejstev o veri, ter posledična komponenta, ki temelji na izpeljevanju verskih določil v vsakdanjem življenju.

Različne stopnje in oblike religioznosti pa kažejo tudi na različne tipe vernikov. Čimić (v Flere in Kerševan 1995, 70–71) je razdelal tipologijo, ki kaže na pet različnih tipov, plus tri dodatne deviantne oblike. Prvi izmed petih je teološko prepričan vernik, ki je po teološki poti spoznal nujnost obstoja Boga, prav tako pa z verskega stališča racionalno argumentira svoja dejanja, vseeno pa je strpen. Drugi je tradicionalni vernik, ki svojim potrebam po religiji zadosti na tradicionalen in kolektiven način. Tretji tip je dvomeči vernik, ki ni gotov niti v obstoj Boga niti v njegov neobstoj. Četrty tip je emotivni ateist, ki je zavrgel religijo na podlagi neracionalnih razlogov. In zadnji je racionalni ateist, ki svoje zavračanje Boga utemeljuje z logičnimi in racionalnimi argumenti, ki temeljijo na znanosti. Ostali trije tipi, ki so prav tako pomembni, pa so navidezni vernik, ki se zaradi konformizma kaže, da veruje, navidezni ateist, ki se iz podobnih razlogov kot navidezni vernik vede, kot da ne veruje. Tretji pa je indiferentni vernik ali ateist, ki je preprosto prenehal razmišljati o obstoju Boga in se mu to vprašanje ne zdi niti pomembno.

Danes lahko govorimo tudi in predvsem o subjektivni religioznosti. Stark (1999, 263–264) opiše, da je danes visoko število posameznikov, ki verujejo v Boga in prav tako verjamejo v določena sporočila katoliške cerkve, toda ne hodijo v cerkev. Prav tako meni, da je stopnja subjektivne religioznosti najvišja na območjih, kjer naj bi že dosegli vse zahteve sekularizacije.

Swatos in Christiano (1999, 216–217) pa poudarjata, da religioznost ni stvar preteklosti. Zaradi hitrih sprememb nekatere vere, religije niso dovolj hitro reagirale na naslavljanje določenih eksistencialnih problemov, ki so se odpirali. Toda zgodilo se je, da so se pojavljala nova gibanja znotraj tradicionalne cerkve, ki so še bolj poudarjala tradicijo, ali pa so nastajala popolnoma nova gibanja izven tradicionalne cerkve, ki so ponujala popolnoma nove odgovore. Določena vprašanja in situacije, s katerimi je posameznik soočen, lahko ponujajo rešitev in olajšanje prav v upanju, da obstaja višja sila, ki je racionalen um ne more doumeti.

Kerševan (1996, 88–91) meni, da je zaradi vplivov sekularizacije prišlo do nove laičnosti. Pravi, da je zaradi dejstva, da Cerkev nima več avtoritete in s tem tudi moči nad verniki, prišlo do spremembe, ki je Cerkev postavila iz mesta duhovne oblasti v institucijo civilne družbe. Vseeno pa ji to mesto še vedno omogoča vplivanje na javno sfero, ki je lahko enako vplivno, saj vpliva na ljudi znotraj zasebne sfere. Poudarja, da mnogi sociologi menijo, da je v moderni družbi prav zasebna sfera tista, ki je za posameznika najpomembnejša. Le-ta mu namreč dopušča, da išče smisel oziroma identiteto. Ker Katoliška cerkev, kot rečeno, nima oblasti, je le-ta prepuščena sama sebi v omejitvah zakonodaje, kar pomeni, da državi ni treba konstantno kontrolirati njenih dejanj. V času Jugoslavije pa je zaradi močne državne ideologije vseeno bila bolj omejena v svojem delovanju. Laičnost v tem kontekstu pomeni, da bi morale ustanove civilne družbe ustvariti dialog, skozi katerega bi iskale in ohranjale tisto, kar je skupno, v smislu norm in vrednot. Tu gre za razmerje od spodaj navzgor, ko posamezniki delujejo za dobro družbe in naroda.

4 PRAVNI ODNOSI MED DRŽAVO IN CERKVIJO V SLOVENIJI

V Republiki Sloveniji (*v nadaljevanju RS*) se razmerja na področju religije določajo z Ustavo. 7. člen govori, da so država in verske skupnosti ločene (Ustava Republike Slovenije, 7. čl.). Določa pa tudi, da so vse verske skupnosti enakopravne. Kljub temu pa lahko opazimo, da ima RKC določeno prednost pred ostalimi. To je vidno po stopnji medijskega pojavljanja njenih predstavnikov dejstvu, da imajo več zasebnih šol in da imajo na državni televiziji redne programe z versko vsebino, prav tako pa imajo v lasti svoje televizijske programe.

Z razliko od ostalih verskih skupnosti ima RKC prednost tudi na pravnem področju. Kot je opazil tudi Šinkovec (*v Hvala in Sedmak 2004, 127*), imajo verske skupnosti razmerje z državo, ki temelji na upravni in notranji ravni, medtem ko RKC, z avtoriteto v Svetem sedežu, lahko z državo sklepa veljavne mednarodne pogodbe, konkordate. Ta odnos bomo kasneje tudi podrobneje pregledali.

Šturm (2000, 330–334) našteje več oblik pravnega varstva verskih skupnosti, njenih pripadnikov in predstavnikov. Eden pomembnejših, 14. člen, ki ga lahko najdemo v Ustavi RS, pravi, da je vsakdo enak pred zakonom, ne glede na veroizpoved, kar pomeni, da diskriminacija na temelju veroizpovedi ni dovoljena. Vsakdo ima zato tudi pravico do izražanja verskih čustev, prav tako pa se morajo čustva vernikov spoštovati znotraj množičnega obveščanja. S tem pa so zaščiteni tudi bogoslužni simboli, uporabljanje le-teh v javnosti, zaščiteni pa so tudi verski objekti.

Kot rečeno, so verske skupnosti zaščitene s strani države, ko gre za kakršno koli diskriminatorno vedenje. Poudariti pa je treba, da so verske skupnosti zaščitene tudi pred vmešavanjem države v dejavnosti, ki je notranja verski skupnosti. Šinkovec (*v Hvala in Sedmak 2004, 126–127*) poudarja, da to načelo, ki zagotavlja avtonomijo verskih skupnosti, velja za vse subjekte znotraj ustavnih in zakonskih norm. Verske skupnosti morajo tako pri urejanju avtonomnega prava, ki ureja zgolj notranja razmerja, upoštevati veljavni ustavni red. S tem se zagotavlja tudi temeljno pravilo, da mora država ostati nevtralna, ko gre za razmerje do verskih skupnosti. Kot je poudaril Šinkovec, nevtralnost ni enaka neintervenciji. Če gledamo na nevtralnost z vidika etike, lahko hitro pride do konfliktnih razmerij, če ima Cerkev močno odklonilno stališče. Država mora namreč v takšnem primeru upoštevati

njihova mnenja in interese, dokler se ne ugotovi, ali je to v skladu z ostalimi interesi in kakšne bi bile posledice v družbi.

Dragoš (v Hvala in Sedmak 2004, 148) prav tako meni, da ignoranca in distanca države do verskega področja vodita v konfliktne situacije. Država tako ustvarja vzdušje, da so nekatera vprašanja, kot so religiozne resnice, ki so za vernike ultimativnega pomena, preprosto nepomembne za politično življenje. Pravi, da je ta odnos že sam po sebi konflikten, saj prepričuje vernike v nekaj popolnoma drugačnega, kar verjamejo sami. Prav tako meni, da je treba ohraniti določeno duhovno razsežnost, da lahko razumemo kompleksnost socialnih ravnanj.

Peršin (v Hvala in Sedmak 2004, 119) vidi odnos Cerkev do države drugače kot pravniki. Trdi, da se RKC še vedno drži doktrine, ki jo je le-ta razvila skozi stoletja. Nauk o Cerkvih oziroma ekleziologija temelji na prepričanju, da je cerkev božje kraljestvo, ki ima božanski izvor, njen ustanovitelj je Kristus in ima zaradi tega tudi božjepravno pravico. Toda Cerkev zahteva razmejitev med posvetnim in duhovnim, s tem da je Cerkev nadrejena posvetnim zadevam in mora zaradi tega biti aktiven del družbe.

Odnos, ki ga ima RKC do okolja in političnega, Peršin (v Hvala in Sedmak 2004, 120–121) nadalje razdeli skozi II. vatikanski koncil. Le-ta kliče po sodelovanju in dopolnjevanju za dobrobit družbe. Peršin na tem mestu nadaljuje s Katekizmom Katoliške Cerkve iz leta 1993, kjer je zapisano, da je Cerkev pristojna, da vedno oznanja naravna načela in izreka sodbo o zadevah, ki se nanašajo na zveličanje ljudi. Ko gre za procese sekularizacije, Peršin meni, da Cerkev dojema le-te kot tragično ateizacijo, zaradi katerih prihaja do negativnih posledic, kot je pojanje osnovnih duhovnih in moralnih načel. Da lahko ohranja vlogo moralne avtoritete, se zanaša predvsem na zgodovinsko vlogo, ki jo je imela RKC na območju Slovenije. S tem misli predvsem delovanje na področju kulture ter celo ohranjanje in utrjevanje slovenskega naroda.

Šinkovec (v Hvala in Sedmak 2004, 124) meni, da vse nedoslednosti in problemi, ko gre za razmerje med državo in Cerkvijo, izhajajo iz dejstva, da se bistvo države in Cerkve skozi čas spreminja. Zato je pomembna tradicija odnosa med eno in drugo stranjo, ki je bila zgrajena skozi zgodovinske procese.

4.1 ODNOS SVETEGA SEDEŽA IN DRŽAVE

Ko gre za dejavnost klerikov na političnem področju, ima RKC določena stroga pravila. Šinkovec (v Hvala in Sedmak 2004, 129–130) je povzel nekaj najpomembnejših kanonov iz Zakonika cerkvenega prava. Le-ta določa, da si kleriki morajo prizadevati za ohranjanje pravičnosti in miru med ljudmi. Prav tako pa določa, da kleriki ne smejo dejavno sodelovati v političnih strankah, niti sindikalnih združenjih, razen, če pristojne cerkvene oblasti določijo, da je intervencija nujna za varovanje cerkvenih pravic ali pa za pospeševanje skupne blaginje.

Lukšič (v Hvala in Sedmak 2005, 136–137) meni, da Katoliška cerkev znotraj države nastopa kot država, saj so njeni pripadniki odgovorni prvotno svoji instituciji in njenemu pravnemu redu. Da lahko nastopa kot močen politični subjekt, primerljiv z merilom države, nakazuje že dejstvo, da se v določenih primerih sprejemajo mednarodne pogodbe, konkordati.

Konkordati imajo dolgo zgodovino in jih razumemo predvsem kot sporazum med državo in Cerkvijo. Kot že omenjeno, imajo danes obliko in moč mednarodne pogodbe. Kerševan (2005, 121–124) opozarja na razliko, ki jo je treba upoštevati. Subjekt sporazumevanja pri sklepanju mednarodnih pogodb ni država Vatikan, temveč Sveti sedež, kot papeški hierarhični vrh transnacionalno organizirane Cerkve. Čeprav gre za sporazume, ki so dvostranski, se mora upoštevati suverenost države, njeno ustavo, zakone ter druge mednarodne pogodbe. Predmet sporazumov po Kerševanu zajema predvsem tri zadeve, ki se tičejo tako Cerkve kot tudi države. Pod prvo spadajo posvetne zadeve, kjer prevladuje predvsem urejanje premoženjskih in finančnih zadev, kjer je po navadi zapisano, da se Cerkev odpoveduje delu svojega premoženja in zato prejema od države vir dohodkov. Nato so duhovne zadeve, ki so lahko posebnega pomena tudi za državo, saj sem spada tudi vprašanje, kdo bo imenoval škofe, država ali Sveti sedež. Le-ta seveda vztraja, da to urejajo sami, dopuščajo pa predčasno obvestilo vladi glede imenovanja. Zadnje, ki jih Kerševan poimenuje kar mešane zadeve, so zadeve, ki so iz različnih vidikov v pristojnosti obeh strani. Sem šteje pravno ureditev zakonske zveze in razveze, šolsko zakonodajo, pristojnosti civilnih sodišč glede duhovnikov ter cerkvene in državne praznike.

5 ZGODOVINSKA VLOGA RKC V SLOVENIJI

Kot že omenjeno, je imela RKC na območju Slovenije pomembno vlogo, ki ni bila omejena na duhovno oblast. Kerševan (2005, 108–109) prav tako opominja, da je bila, tako kot drugje v Evropi, cerkev močna kulturna ustanova, ki je posledično imela tudi civilizacijski učinek. Na območju Slovenije je bila njena vloga še posebej pomembna, saj je imela poleg narodno povezovalne vloge tudi v neki meri obrambno vlogo. Seveda ne smemo spregledati dejstva, da je za narodno zavest bila odločilna tudi vloga protestantizma. Kasneje, v dobi 19. in 20. stoletja, pa je RKC prav zaradi svoje prevlade na mnogih družbenih področjih povzročala napetosti s tistimi laičnimi silami, ki so predvsem želele zmanjšati njen politični vpliv. Odnos je kasneje še bolj zaostril socializem, ki je dojemal RKC kot oviro družbenemu napredku. Da pa so bili konflikti tako dolgotrajni in intenzivni, pa je po mnenju Kerševana, posledica nasprotujočih si teženj v Sloveniji.

Kljub temu, da mnogi menijo, da je v času socializma RKC trpela pod komunističnim režimom, se moramo opomniti, da je bilo zanjo, kot tudi druge verske skupnosti, dovoljeno opravljanje svojega poslanstva. Le-to je res bilo bolj omejeno, ko je šlo za vmešavanje v tuzemske zadeve, kot sta politika in šolstvo, kot pa je sedaj v demokratični državi. Ko govorimo o času socializma, moramo upoštevati marksistično ideologijo, ki je prevladovala in želela ohraniti svojo prevlado nad drugimi ideologijami. Kerševan (1996, 42–43) našteje nekaj primerov, kako se je socialistični sistem obnašal do verskih skupnosti. Prvi primer je neposredno nasprotovanje: trditve, kot so »religija je opij ljudstva« ali pa da je cerkev presežena, preveč konservativna. Drugi primer, ki ga opiše Kerševan, je težnja sistema po tem, da se ustvari znanstveno ateistični svetovni nazor, ki bi ga državljani sprejeli v polnosti in s tem poglobili legitimnost oblasti. Kot že omenjeno, pa je do ločitve religije od države prišlo tudi zaradi želje po sekulariziranem političnem sistemu, ki bi dopuščal sožitje različnih religij in ateizmov. Le-te bi ostale v dosegu civilne družbe in bi tako imele prostor za izvajanje svojih naukov. Zadnji primer velja predvsem za območje Jugoslavije. Da lahko socialistični sistem tolerira religijo, se je pokazalo predvsem konec 80-ih, ko je v Sloveniji Zveza komunistov (*v nadaljevanju ZK*) odpravila načelo o nezdržljivosti članstva v ZK z religioznostjo ter da so njeni cilji tudi svoboda religije in ateizma.

Ko je prišlo do demokratizacije, kot je opisal Stres (v Kerševan 1996, 43–44), RKC ni igrala pomembne vloge in je ostala zgolj moralna opora ljudstvu, se pridružila reformističnim silam in si zato tudi zagotovila avtoriteto v okviru demokratične opozicije, kljub temu, da je to presegalo okvire Cerkve. Kerševan pa na tem mestu nadaljuje, da je res, da je RKC pripomogla v procesu demokratizacije, toda opozarja, da je v času volitev pokazala nezaupanje, ki je povzročilo škodo za nadaljnje sodelovanje. V predvolilnem pismu so volivce škofje opozorili, da se lahko napačno razume, če bodo volili staro oblast ter jih pozvali, da pogledajo, od kje prihaja kandidat, s tem pa so mislili predvsem ZK in njene mladinske organizacije. Kerševan meni, da je bila to nekorektna poteza, saj je vse teklo po demokratični poti in ker so se mnogi trudili, da pride do politične preobrazbe.

Ko govorimo o nezaupanju v RKC v odnosu do političnega, pa ne smemo spregledati dogodkov v času 2. sv. v., ki še danes preganjajo RKC. Kot opozarja tudi Kerševan (1996, 45), še danes vlada spomin na leta pred in med 2. sv. v., ko je prevladovala predvsem klerikalna stranka oziroma slovenska ljudska stranka. Le-ta je delovala nasproti liberalcem in socialistom, kar ni nič novega, ko se stranke borijo za politično prevlado. Težava je predvsem v tem, da je v boju proti komunizmu RKC sodelovala z italijanskimi in nemškimi nacističnimi okupatorji. Kot opozarja Kerševan, pa zaradi tega ne smemo spregledati dejstva, da so krščanski socialisti sodelovali s komunisti v času Osvobodilne fronte.

6 POLITIČNO IN KATOLIŠKA CERKEV

Ko gre za odnos Katoliške cerkve do političnega, se odpira mnogo vprašanj, kot na primer, na kakšne načine vse vpliva, kako ljudje dojemajo spremembe odnosov med obema akterjema in komu dajejo več pristojnosti.

Kerševan (1996, 26–28) pravi, da lahko močna usmeritev Cerkev k ljudem, glede njihovih potreb, tudi nereligioznih, povečuje možnosti, da postane vodilna v nacionalni ideologiji. Toda meni, da bi ji direkten boj za mesto hegemon in nosilca nacionalne ideologije zgolj škodil. Tako je mesto Cerkev na obrobju družbe, ki je versko neenotna in se zato ne sme dovoliti dopolnjevanja dela političnih organizacij. Kerševan trdi, da ima Cerkev danes predvsem vlogo, da spodbuja vernost, ki ne bo vodila do novih delitev in nasprotovanj znotraj družbe. Prav tako bi kakršnekoli akcije, ki bi hitro in uspešno povečale število vernikov, pomenile prav tako nasproten učinek, to je povečanje števila nasprotnikov Cerkev in njihova intenziteta, kar lahko ponovno vodi v oškodovanje narodnih interesov.

Tako kot drugje, so se tudi v Sloveniji ustanovljale politične stranke, ki temeljijo na krščanskih vrednotah. Kerševan (1996, 30–32) meni, da kljub poskusu političnih strank, da na podlagi religioznosti zbirajo podpornike, moramo upoštevati, da je posameznik najprej vernik in nato pripadnik politične stranke. Prav tako ne smemo pozabiti, da ni nujno, da bo vsaka politična opcija primerna za vsakega vernika, v primeru, da jih vodi primarno vodilo krščanske vere, ki je evangelijska spodbuda ljubezni do bližnjega. Tako kot ne more biti popolne krščanske stranke, tudi ne more biti krščanskih politikov, ti so lahko le kristjani, ki delujejo v političnem okolju. Krščanska je namreč lahko le Cerkev, saj le-ta oznanja evangelije, ki temeljijo na odnosu do soljudi. Prav tako ne more biti politične stranke, ki bi bila popolnoma primerna za kristjane, saj se Cerkev ne veže na nobeno politično stranko. Cerkev zato zgolj pričakuje in spodbuja njene pripadnike, da spodbujajo in uresničujejo moralna načela. Tako kot že omenjeno, zaradi zgodovinskega okolja, politične stranke ne želijo pretiravati pri grajenju programa, ki bi bil popolnoma krščanski. Razlogi so predvsem v tem, da bi zaradi preveč klerikalne propagande izgubili veliko nevernikov, ki bi mogoče zaradi drugih delov programa bili del politične stranke.

Zanimivo je tudi, da se RKC v času pred letom 1990, ko so se dogajale očitne družbene spremembe, ni preveč vmešavala v politično dogajanje. Kot je zapisal Poljšak (v Hvala in Sedmak 2004, 143–144), je ta postavljala predvsem zahteve, kot je opredelitev božiča za

državno priznani praznik. Oprezno delovanje pa ni prihajalo le s strani slovenskih predstavnikov RKC, temveč tudi s strani Svetega sedeža. Kljub temu, da je bil Sveti sedež eden izmed prvih, ki je priznal Slovenijo kot samostojno državo, je le-ta še leta 1991 zagovarjal celovitost Jugoslavije. Razlog za ohranitev Jugoslavije je bil, da katoliki v novonastalih državah ne bi postali manjšina, kot na primer na Kosovu, v Črni Gori ali Bosni in Hercegovini. Poljšak tudi meni, da je Sveti sedež priznal Slovenijo predvsem zaradi stanja na Hrvaškem.

7 JAVNO MNENJE

Demokratična država mora za svoj obstoj in kvalitetno delovanje imeti državljane, ki imajo izoblikovano mnenje glede vseh pomembnih aspektov njihovega življenja. V popolnem svetu bi seveda pričakovali, da državljani raziskujejo in si sami ustvarijo mnenje, toda v večini primerov gre predvsem za zbiranje informacij, ki jih slišijo eden od drugega ali pa njihovih najljubših medijev.

Lippmann (1999, 15–17) meni, da moramo biti zelo previdni, ko govorimo o javnem mnenju. Obstaja stvarnost, ki jo je mogoče odkrivati in s tem tudi navajati dejstva, po drugi strani pa so že omenjene posameznikove predstave o stvarnosti, ki jo sestavljajo stereotipi in simboli. Vseeno meni, da obstaja majhna skupina strokovnjakov, ki si lahko ustvari realno sliko o določeni zadevi, saj imajo potrebno znanje za akumulacijo informacij in vidijo celotno sliko, ne le stereotipe. Problem, s katerim se je soočal, je bil, kako se lahko oblikuje javno mnenje na podlagi razuma in ne čustev. Poudarja, da če posameznik ni pripravljen raziskati in upoštevati razuma ter okolja, bo preprosto oblikoval mnenje po tem, kar čuti in to so predvsem predsodki.

Tönnies (1998, 62–63) pa razume javno mnenje kot korporativni duh neke skupine, ki svoje mnenje gradi na razmišljanju in ne na verovanju in nepreverjenih predstavah. Meni, da se takšen odnos kaže predvsem pri tistih posameznikih in skupinah, ki se morajo odločati o zadevah, ki se tičejo vsakdanjega življenja, skupne koristi ter idej družbenega sloja. Ko pa gre za skupine, ki jih zavezuje verovanje, pa meni, da je na prvem mestu predvsem odnos do njihovega nauka in njihove skupnosti. Tönnies ne meni, da so predsodki tisti, ki vodijo posameznika, temveč predvsem čast in ohranjanje samega sebe. Pravi, da se javno mnenje razlikuje zaradi pozicije posameznika, ali gleda na zadevo od znotraj ali od zunaj. Ker prihaja do boja za ohranjanje pozicije, ki jo posameznik ali skupina ima, vse pelje do tega, da se uporabljajo različna sredstva, ki se uporabljajo predvsem za grajenje javnega mnenja, ki bi tiste, ki so nevtralni, uporabili sebi v prid, ko pride do odločanja.

Ko pa govorimo o grajenju javnega mnenja in verovanju, Tönnies (1998, 11–13) pravi, da leta izključuje dvom in je zato popolnoma predan določeni stvari ali celo osebi. Če pa govorimo o verniku v pravem pomenu, ki je popolnoma predan nauku, pa moramo seveda upoštevati njegov odnos do boga. Vernik, ki mu je popolnoma predan in meni, da deluje po njegovi volji, bo vsekakor upošteval nagovore duhovnika ali svete spise. Ko gre za vprašanje vere in

javnega mnenja, moramo upoštevati tudi odnos, ki ga ima vernik do ateista, in obratno. V primeru, ko gre za tematiko, ki je pomembna obema, bosta tako en kot drugi menila, da je pogled drugega omejen z verovanjem oziroma ne verovanjem in se bosta borila za svoj prav.

Kos (v Malnar in drugi 2004, 308) pa meni, da se javno mnenje danes ne ustvarja več neposredno, temveč gre predvsem za enostransko komunikacijo, pri kateri je javnost zgolj pasivna publika. Pravi, da danes javnost ni več soočena z izražanjem svojih stališč, temveč večinoma prejema informacije. Da je komuniciranje predvsem enostransko, kaže tudi dejstvo, da ko posameznik dobi možnost komentiranja, na primer pisma bralcev, ne dobi odgovora. Kos prav tako meni, da je pri takšni vrsti komuniciranja treba upoštevati možnost, da se vsebina prilagaja tistemu mnenju, ki ga določen medij že zagovarja.

7.1 JAVNO MNENJE V LETIH 1990–1992

V nadaljevanju bom primerjala najpomembnejša vprašanja Slovenskih javnomnenjskih raziskav (v nadaljevanju *SJM*), ki so pomembna za to temo, ter nekatera vprašanja, za lažjo preglednost, prikazala v tabelah.

SJM iz leta 1990 (v Toš in drugi 1999, 1–32), katere realiziran vzorec je bil $N = 2074$, je raziskovala odnos državljanov do religije. Na vprašanje F1 jih je 13 odstotkov odgovorilo, da so verni in redno, vsako nedeljo obiskujejo verske obrede, največ, 31,2 odstotka pa jih je odgovorilo, da so verni, toda obiskujejo verske obrede le ob posebnih priložnostih. Zanimivo pa je predvsem to, da je kar 2,3 odstotke anketirancev izrazilo, da niso verni, toda vseeno obiskujejo verske obrede. Na vprašanje, ali se je njihov odnos do vere v zadnjem letu spremenil, pa jih je 93,6 odstotkov odgovorilo, da se ni nič spremenilo. Kar 87,9 odstotkov pa jih je odgovorilo, da ima Cerkev dovolj svobode za svoje delovanje.

Tabela 7.1 pa prikazuje odgovore na vprašanje o potrebnosti religije in Cerkve v naši družbi.

Tabela 7.1: Potrebnost religije v slovenski družbi

Ali sta po Vašem mnenju vera (religije) in Cerkev v naši družbi potrebni ali ne?	Soglaša s trditvijo
Vera in povezanost s Cerkvijo sta tudi za današnjega človeka potrebni.	48,5
Vera je potrebna človeku, ki si ne more ali ne zna drugače pomagati.	22,3

Vir: Toš in drugi (1999, 26–27).

Oba odgovora s tem prikažeta, da je Cerkev institucija, ki je po mnenju dela anketirancev še vedno potrebna znotraj družbe in s tem tudi njena duhovna vloga. Prvi odstotek kaže predvsem na tradicionalno pripadnost, medtem ko drugi nakazuje, da je vera tista, ki lahko pomaga posamezniku v stiski.

Tabela 7.2: Naloge Cerkve

	Sploh se ne strinjam	Neodločen	Popolnoma se strinjam
Cerkev naj bi učila verski nauk in skrbela za verske obrede.	3,1	4,3	54,8
Cerkev naj bi skrbela za moralno obnašanje vernikov.	7	10,5	37,7
Cerkev naj bi delovala na socialno-humanitarnem področju.	5,3	12,2	39,7
Cerkev naj bi oblikovala politična stališča in vzpodbujala politično delovanje vernikov.	68	11,5	3,7

Vir: Toš in drugi (1999, 27).

Vidimo, da je veliko anketirancev mnenja, da sta Cerkev in vera družbeno koristni (glej Tabela 7.2), ko gre za opravljanje njunih primarnih nalog. To je učenje verskega nauka ter nudenje pomoči tistim, ki jo potrebujejo. Rezultati zadnje trditve jasno prikažejo, da bi morala vseeno ostati izven političnega dogajanja.

V letu 1991 so izvedli raziskovalni projekt, ki je bil del mednarodne raziskave o vernosti in Cerkvi, katere realiziran vzorec je bil N = 2078 (v Toš in drugi 1999, 85–123). V raziskavi so zastavili tudi trditev, ki pravi, da ljudje morajo nekemu zaupati in imeti občutek, da se lahko zanesejo nase in na druge ter v kolikšni meri oni sami zaupajo naštetim (glej Tabela 7.3).

Tabela 7.3: Zaupanje

	V celoti	Precej	Malo	Nič
Cerkvi in duhovnikom	6,1	19,6	37,9	29,1
Bogu	13	17,3	26,5	32,5
Političnim strankam	1,5	9,8	52,7	25,4

Vir: Toš in drugi (1999, 99).

Na podlagi teh podatkov lahko vidimo, da je bilo veliko anketirancev bolj pripravljenih zaupati Cerkvi in duhovnikom, kot pa političnim strankam. Ker pa je veliko tistih, ki so neodločni, lahko predvidevamo, da jih lahko hitro pridobijo z raznimi akcijami in argumenti ali pa jih zaradi neuspešne kampanje izgubijo.

Zanimiva je razlika, ki se pokaže, ko so jih povprašali po zaupanju v politične stranke. Tu prav tako vidimo razliko, ki nakaže, da so političnim strankam anketiranci bolj pripravljeni popustiti. Pojavlja se vprašanje, kako anketiranec dojema dejanja politikov in duhovnikov, komu bi prej odpustil za dejanja, ki bi škodovala družbi.

Rezultati zaupanja v boga tudi kažejo zanimivo sliko v primerjavi z zaupanjem v Cerkev. Če seštejemo, je 63,8 odstotkov tistih, ki v celoti pa vse do malo zaupajo v cerkev in duhovščino. Le 56,8 odstotkov pa jih v celoti ali malo zaupa v boga. Razlika v odstotkih ni velika, toda pojavlja se vprašanje, zakaj se jih je tako veliko odločilo, da lahko v neki meri prej zaupajo v cerkev in duhovnike, kot pa v boga.

Da velika večina anketirancev ne želi vmešavanja Cerkve v politične zadeve, razkrivajo naslednji rezultati (glej Tabela 7.4).

Tabela 7.4: Vmešavanje Cerkve v odločitve ljudi in vlade

	Močno soglašam	Soglašam	Ne soglašam	Sploh ne soglašam
Najvišji cerkveni dostojanstveniki naj ne bi poskušali vplivati na volilne odločitve ljudi.	25,5	39,8	11,9	5,6
Najvišji cerkveni poglavarji naj ne bi poskušali vplivati na odločitve vlade.	24,9	37,2	11,3	4,3

Vir: Toš in drugi (1999, 106).

Vidimo lahko, da so anketiranci odločeni, da se Cerkev ne sme vmešavati niti v volitve niti v odločanje vlade.

Sestavljavci raziskave so se pri raziskavi posvetili tudi vprašanju odnosa do boga. Rezultati na vprašanje 6.03, ki je spraševalo po odnosu do boga sedaj in v preteklosti, so pokazali, da jih 22,2 odstotka ne verjame v boga in da nikoli niso verovali vanj, 47,3 odstotkov pa veruje v boga in so tudi vedno verovali vanj. Kljub temu, da mnogi verujejo vanj, pa je na vprašanje, kako blizu se v celoti čutijo bogu, le 5,1 odstotek odgovorilo, da so mu izredno blizu in le 25,5 odstotkov precej blizu.

Tu se seveda postavlja vprašanje, kako si posameznik predstavlja boga in kakšen naj bi bil ta celovit odnos. Kot sem že v prejšnjih poglavjih večkrat povedala, je vera izredno subjektivna stvar, ki je ne moremo postaviti v kalup in predvidevati, da imajo vsi posamezniki ista pričakovanja in predstave o veri.

Da se lahko rezultati ankete močno razlikujejo, ponovno nakazujejo odgovori na vprašanje, katera od izjav najbolj izraža odnos do Svetega pisma. 28,9 odstotkov jih meni, da je Sveto pismo stara knjiga z bajkami, legendami, zgodbami in moralnimi nauki, ki so jih napisali ljudje. Ta rezultat je primerljiv s prejšnjimi rezultati, ki izražajo nevero v boga. Toda 31,2 odstotka jih soglaša z izjavo, da je bilo Sveto pismo navdihnjeno z božjo besedo ter da vsega ne smemo verjeti dobesedno, 19,6 pa jih meni, da je Sveto pismo božja beseda, ki jo je treba jemati dobesedno.

Od vseh anketirancev jih je 81,5 odstotkov vzgojenih v rimskokatoliški veri, 33,5 odstotkov jih nikoli ne moli, večkrat na dan jih moli 2,4 odstotka in enkrat na dan 7,3 odstotka. 3,3

odstotkov jih pravi, da so globoko verni, 28,8 precej vernih, niti vernih niti nevernih je 31,2 odstotka in 10,3 odstotkov jih sploh ni vernih.

Rezultati jasno nakazujejo, da je razumevanje odnosa do boga popolnoma drugačno, kot do vere same. Zagotovo lahko rečemo, da tisti, ki se imajo za vsaj nekoliko verne, imajo zelo različne poglede glede odnosa do boga in do vere same.

To se ponovno pokaže pri vprašanju, ali naj bi knjige in filme, ki napadajo vero, prepovedali z zakonom ali naj bi bili dovoljeni. Na vsak način naj bi jih prepovedali meni 10,9 odstotkov, da bi bilo verjetno dobro, če bi jih prepovedali, jih meni 21,1 odstotek. Zgolj 0,6 odstotkov več jih meni, da bi bilo dobro, če bi bili dovoljeni, in prav tako 21,7 odstotkov jih meni, da bi morali biti na vsak način dovoljeni. Če pogledamo rezultate, lahko vidimo veliko negotovost glede tega, kaj naj bi bilo prav.

Da so razlike med rezultati političnega in družbenega vprašanja precejšnje, prikazuje naslednja tabela (glej Tabelo 7.5). Zastavlja pa se vprašanje, kaj so si ti anketiranci predstavljali pod političnim in kaj pod družbenim. Temi, kot sta splav in homoseksualnost, sta politične tematike in prav tako družbene. Tako vernim, kot tudi ateistom je popolnoma jasno, kakšno je stališče RKC do obeh tem, komu bo torej pri intenzivni javni debati državljan sledil. Političnim akterjem, ki bodo iskali, kaj želi večina, ali verskim voditeljem, ki imajo na svoji strani boga in argumente, ki jih že desetletja učijo skozi nauk.

Tabela 7.5: Naloge Cerkve

Ocenite, ali naj bi bile naštetih stvari naloge Cerkve in drugih verskih organizacij	Na vsak način naj bi bila to njihova naloga	Na noben način naj to ne bi bila njihova naloga
Skrbeti za probleme in težave posameznika	9	20,2
Oznanjati versko sporočilo	51,6	1,9
Opredelevati se do političnih vprašanj	2,7	49
Ponujati možnosti za različne oblike skupnega in družbenega življenja	10,9	11,3

Vir: Toš in drugi (1999, 115–116).

To dilemo lahko raziščemo skozi mednarodno raziskavo vrednot, opravljeno februarja 1992, z realiziranim vzorcem N = 1035 (v Toš in drugi 1999, 125–157). Anketirance so prosili, da povedo, ali mislijo, da je prav, da se cerkev opredeljuje o različnih družbenih temah (glej Tabela 7.6).

Tabela 7.6: Opredeljevanje Cerkve o družbenih tematikah

	da	ne
Razoroževanje	39,8	43,2
Splav	20,6	63,7
Problemi tretjega sveta	32,5	38,9
Izvenzakonska razmerja	18,3	62,3
Nezaposlenost	37	45,4
Rasna diskriminacija	35,2	44,5
Evtanazija	21,9	45,8
Homoseksualnost	17	60,1
Ekologija in vprašanja okolja	47,1	33,7
Politika vlade	15,2	68,1

Vir: Toš in drugi (1999, 136).

Zanimivo je, da so najvišje rezultate dobile prav tiste tematike, za katere ne poznamo očitnih rešitev in argumentov RKC, to so na primer splav, zakonski stan ter tudi politično prepričanje.

7.2 JAVNO MNENJE V LETIH 1995–1997

Z oktobra na november leta 1995 je potekala raziskava SJM, ki je raziskovala tudi stališča o znanosti in tehnologiji, realiziran vzorec je bil N = 1050 (v Toš in drugi 1999, 479–514). Kot že prej obravnavana raziskava leta 1991, je tudi ta raziskovala stopnje zaupanja (glej Tabela 7.7).

Tabela 7.7: Zaupanje

V kolikšni meri zaupate naslednjim:	V celoti	Precej	Malo	Nič
Cerkvi in duhovnikom	6,5	14,6	34,1	42,1
Bogu	16,2	15,9	23,3	37,6
Političnim strankam	0,9	3,6	34,2	56

Vir: Toš in drugi (1999, 483).

Če Tabelo 7.7 primerjamo s Tabelo 7.3, lahko vidimo, da so tako Cerkev, kot tudi politične stranke močno izgubile zaupanje ljudi, medtem ko se zaupanje v boga ni močno spremenilo. Vseeno pa preseneča dejstvo, da ljudje bolj zaupajo bogu, kot pa njegovim glasnikom.

Ker lahko vidimo, da ljudje vseeno bolj zaupajo Cerkvi in duhovnikom, ne presenečajo naslednji podatki (glej Tabelo 7.8).

Tabela 7.8: Ugled poklicev

Kakšen ugled imajo za vas osebno ljudje, ki opravljajo poklic:	Zelo majhen	Srednji	Zelo velik
poslanec	13,7	25,9	14,4
duhovnik	10,5	33,0	15,2

Vir: Toš in drugi (1999, 485).

Prav tako pa so zanimivi odgovori na vprašanje 3.25 in 3.27 (glej Tabelo 7.9). Le-ti ponovno prikazujejo sliko javnega mnenja o vprašanju vmešavanja Cerkve v politične kampanje in ali naj podpira tiste politične stranke, ki so blizu krščanskemu moralnemu nauku.

Tabela 7.9: Vmešavanje Cerkev v odločitve ljudi in vlade

	Močno soglašam	Niti-niti	Sploh ne soglašam
Najvišji cerkveni dostojanstveniki naj ne bi poskušali vplivati na volilne odločitve ljudi.	54,5	13,6	7,3
Prav je, da Cerkev podpira tiste politične stranke, ki so blizu krščanskemu moralnemu nauku.	21,3	20	22

Vir: Toš in drugi (1999, 504).

Vidimo lahko, da jih 54,5 odstotkov močno soglaša, da najvišji cerkveni dostojanstveniki naj ne bi poskušali vplivati na volilne odločitve ljudi. Če primerjamo te podatke s Tabelo 7.4 iz leta 1991, je sprememba v javnem mnenju ogromna. Takšna razlika v rezultatih nakazuje očitno spremembo v dojemanju nalog ter pozicije Cerkev v družbi.

Kar 21,3 odstotkov pa meni, da je prav, da Cerkev podpira tiste politične stranke, ki so blizu krščanskemu moralnemu nauku. Ali takšni rezultati pomenijo, da anketiranci vseeno nimajo nič proti temu, da Cerkev sodeluje v političnem boju za volilne glasove, ali pa preprosto menijo, da takšna podpora ne bo prinesla nikakršne razlike znotraj politične tekme. Kakršen koli je že odgovor, dejstvo je, da tudi če Cerkev izrazi svojo podporo neki politični stranki, prične delovati kot politični akter, podaljšek stranke, ki nabira glasove. Glede na to, da rezultati raziskav prikazujejo višjo pripadnost tako duhovnikom, Cerkvi, kot tudi bogu, lahko sklepam, da politične stranke lahko tako pridobijo nekaj več glasov. Prav tako nikakor ne morejo škodovati ugledu politika in stranke, če se tisti, ki učijo in širijo moralni nauk, odločijo, da je nek posameznik vreden njihove podpore.

SJM, ki je bila prav tako opravljena leta 1995 (v Toš in drugi 1999, 553–589) na reprezentativnem vzorcu N = 1050 (realizirani vzorec N = 1001), je raziskovala predvsem odnos do preteklosti ter demokratizacije. Ker so vprašalniki vsebovali tudi vprašanja o odnosu do Cerkev, lahko dobimo določen vpogled, kakšno je mnenje državljanov o njeni poziciji. Znotraj te ankete se je za verne opredelilo 51,6 odstotkov, za rimokatolike kar 74,6 odstotkov in 12,8 odstotkov jih je odgovorilo, da hodijo vsako nedeljo na verske obrede.

Anketiranci so bili tudi naprošeni, da za različna obdobja ocenijo razmere glede veroizpovedi in položaja Cerkev v Sloveniji (glej Tabelo 7.10).

Tabela 7.10: Razmere glede svobode veroizpovedi

Ocenite razmere glede svobode veroizpovedi in položaja Cerkve v Sloveniji	Zelo slabe	Zelo dobre
80-a leta (desetletje pred osamosvojitvijo)	7,8	5,2
90-a leta (po osamosvojitvi Slovenije)	0,7	41,2

Vir: Toš in drugi (1999, 558).

Takšna občutna razlika v rezultatih nam pove, da je resnično veliko prebivalcev čutilo, da je bila Cerkev pod močnim nadzorom komunistične oblasti.

Na vprašanje, ali je imela v slovenskem domobranstvu odločilno vlogo slovenska Cerkev s svojo protikomunistično politiko, je kar 41,2 odstotkov odgovorilo, da se s tem strinjajo. Le 5,9 odstotkov jih je odgovorilo, da se ne strinjajo.

Ko primerjamo takšne rezultate, lahko opazimo, da je bilo širše javno mnenje, da ima Rimskokatoliška cerkev negativno mnenje o državni oblasti in njeni ideologiji. Tu se tako postavlja vprašanje, ali je komunistična oblast s tem razlogom upravičeno distancirala Cerkev in ji dovolila zgolj mesto izvajanja duhovnih praks. Zanimivo je, da kar 58,2 odstotkov anketiranih ni vedelo, kdo je dr. Gregorij Rožman, katerega se še danes močno povezuje z okupatorjem, čeprav se Cerkev trudi dokazati, da ni bil kriv.

Mednarodna raziskava iz leta 1995 o razumevanju vloge države in socialno politične orientacije (v Toš in drugi 1999, 591–627) je pod poglavjem politične kulture raziskovala odnos do cerkve. Rezultati ponovno prikažejo, da je velika večina anketirancev mnenja, da morata biti država in Cerkev ločeni (glej Tabela 7.11).

Tabela 7.11: Vloga Cerkve v javnem življenju

	Se strinja v celoti
Cerkev naj ne bi imela vpliva na javno in politično življenje.	53,3
Cerkev naj igra v javnem življenju pomembno vlogo.	5,9

Vir: Toš in drugi (1999, 603).

Leta 1997 pa so raziskovalci opravili mednarodno raziskavo o veri in odnosu do Cerkve, katere realiziran vzorec je bil N = 1011 (v Toš in drugi 1999, 745–779). Poudariti je treba, da je kar 82,6 odstotkov izmed vseh anketirancev reklo, da pripadajo Rimskokatoliški cerkvi.

V anketi je na 173. vprašanje 17,5 odstotkov odgovorilo, da so religiozni skladno z naukom Cerkve, in 51 odstotkov, da so religiozni na lasten način. Tovrstna raziskava je prva, ki je posvetila nekaj vprašanj izrecno tistim, ki so verni. 174. vprašanje, ki je bilo namenjeno zgolj verujočim, je raziskovalo, ali versko prepričanje vpliva na njihovo poklicno dejavnost (glej Tabela 7.12).

Tabela 7.12: Vpliv verskega prepričanja na poklicno dejavnost

Ali bi rekli, da Vaše versko prepričanje vpliva na Vašo poklicno dejavnost?	
Močno vpliva	1,9
Še kar vpliva	5
Bolj malo vpliva	7,3
Sploh ne vpliva	48,4

Vir: Toš in drugi (1999, 768).

Vprašati se moramo, ali ne bi versko prepričanje še lažje vplivalo na njihovo odločanje o družbenih vprašanjih, če že vpliva na njihovo poklicno dejavnost.

Pri naslednjem vprašanju lahko vidimo, da se ljudje zavedajo njihovega odnosa do vere in kako vplivajo na družbo (glej Tabela 7.13).

Vprašati se moramo, na kakšen način ti posamezniki menijo, da vplivajo na odnose z ljudmi. Lahko pomeni zgolj v kontekstu vzgoje otrok, njihovega načina življenja ali pa tudi širjenje verskega sporočila in razna humanitarna dela.

Tabela 7.13: Vpliv verskega prepričanja na odnose z ljudmi

Ali sodite, da Vaše versko prepričanje vpliva na Vaše odnose z ljudmi?	
Močno vpliva	3,2
Še kar vpliva	14,7
Bolj malo vpliva	14,5
Sploh ne vpliva	39

Vir: Toš in drugi (1999, 768).

Pri vprašanju 176., ki je prav tako namenjeno zgolj verujočim, lahko ponovno vidimo, da mnogi verniki ne razmišljajo o njihovih političnih stališčih skozi verska prepričanja (glej Tabela 7.14).

Tabela 7.14: Vpliv verskega prepričanja na politična stališča

Ali Vaše versko prepričanje vpliva na Vaša politična stališča?	
Močno vpliva	1,6
Še kar vpliva	5,2
Bolj malo vpliva	12,2
Sploh ne vpliva	50,6

Vir: Toš in drugi (1999, 768).

Kot sem že v prejšnjih poglavjih pojasnila, ne moremo pričakovati, da obstaja politična stranka, ki bi popolnoma ustrezala naukom Cerkve. Kljub temu pa so politične stranke, ki so naklonjene Cerkvi in državljanom, ki imajo močno versko prepričanje. Tradicionalno so bile te stranke v Sloveniji predvsem konservativne stranke, ki so imele največ volivcev na ruralnih območjih.

Kar velik odstotek anketirancev je tudi takšnih, ki priložnostno ali redno kupujejo verske časopise ali revije. Priložnostno jih kupuje 21,6 odstotkov, medtem ko redno 16,3 odstotkov.

Na prejšnja vprašanja, glede odnosa do Cerkev, nam lahko pomagajo naslednji rezultati različnih trditvev, na katere so odgovarjali tudi neverujoči (glej Tabelo 7.15 in Tabelo 7.16).

Tabela 7.15: Naloge Cerkev

Ocenite, ali naj bi bile našteje stvari naloge Cerkev in drugih verskih organizacij.	Na vsak način naj bi bila to njihova naloga	Na noben način naj to ne bi bila njihova naloga
Skrbeti za probleme in težave posameznika	10,2	18,7
Oznanjati versko sporočilo	52,7	3
Opredelevati se do političnih vprašanj	3	52,2

Vir: Toš in drugi (1999, 776).

Tabela 7.16: Trditve o religiji

Zbrali smo različne trditve o religiji, kakršne se pojavljajo v časopisih. V kakšni meri soglašate?	Popolnoma soglašam	Deloma, deloma	Sploh ne soglašam
Za utrditev demokracije je pomembno, da je pri tem zagotovljena vloga Cerkev.	13	18,4	29,7
Za prihodnost sveta je pomembno, da se ohrani vpliv religije.	19,8	22,7	22,4

Vir: Toš in drugi (1999, 773).

Tabela 7.17: Trditve o Cerkvi

Ali se strinjate s posamezno trditvijo?	Povsem strinjam	Povsem ne strinjam	
Cerkev se zanima predvsem za posvetno moč.	19,2	10,5	Cerkev se zanima predvsem za onstransko odrešitev.
Cerkev spoštuje vsako pošteno prepričanje.	30,5	12,7	Cerkev sploh ne spoštuje drugih prepričanj.
Cerkev ljudi uči resnice.	40,5	6,4	Cerkev zavaja ljudi v zmote.

Vir: Toš in drugi (1999, 750).

Zanimivo je, da jih je kar 30,5 odstotkov takšnih, ki se povsem strinjajo, da Cerkev spoštuje vsako pošteno prepričanje (glej Tabela 7.17). Sama trditev je zastavljena preprosto, toda glede na prejšnje odgovore je velik odstotek takih, ki sodijo, da je Cerkvi treba zaupati v presoji, kaj je pošteno in kaj ni. Kakšen vtis potem lahko naredi izjava Cerkve glede tematike, o kateri javnost ni odločena in ali lahko izkaz spoštovanja in odobritve z njene strani vpliva na večje število javnosti? Ta dvom se še posebej poglobi, ko je kar 40,5 odstotkov anketirancev odgovorilo, da se popolnoma strinjajo s trditvijo, da Cerkev ljudi uči resnice. Kaj v tem primeru pomeni resnica, ali gre zgolj za resnico o načinu duhovnega ali gre tudi za resnico v odločanju glede družbenih, posvetnih zadev?

Da gre za aspekte družbenega in duhovnega, nam nakazujejo odgovori na vprašanje, ali nam Katoliška cerkev lahko daje odgovore na različne probleme (glej Tabela 7.18).

Tabela 7.18: Cerkev in družbena vprašanja

Ali mislite, da Katoliška cerkev lahko daje odgovore na ...	Da	Ne
moralne probleme in stiske posameznika	49,3	32
probleme družbenega življenja	42,9	44,3
vprašanja o smislu življenja	59,2	28
aktualne socialne probleme naše dežele	33,5	50
vprašanja v zvezi z zagotovitvijo reda v javnem življenju	25,3	56,2

Vir: Toš in drugi (1999, 751–752).

Prav tako je zanimivo, da kar 50 odstotkov anketiranih v letu 1997 meni, da je več vernih ljudi kot pred desetimi leti, in le 22,7 odstotkov jih meni, da je manj vernih kot pred desetimi leti.

Glede na to, da mnogi sociologi menijo, da z modernizacijo prihaja do izginjanja vere, lahko vidimo, da je javno mnenje drugačno. Zakaj torej takšna razlika v mnenju. Glede na rezultate vseh preteklih raziskav je očitno, da le majhen odstotek anketirancev redno ali vsaj malo bolj pogosto obiskuje verske obrede, kar pomeni, da anketiranci vidijo rezultat porasta vernikov v družbi sami in ne glede na število vernikov v cerkvah. Seveda pa se takoj pojavi dvom v trditev, da je Cerkev tako uspešna pri novačenju, saj jih le 34,2 odstotkov anketiranih v letu 1997 meni, da bo v desetih letih vernih več ljudi. Seveda lahko to pomeni tudi, da se v določenih zadevah strinjajo s prevladujočo idejo, da bo religija z modernizacijo izgubila na pomembnosti.

7.3 JAVNO MNENJE V LETIH 2009–2010

Z analizo rezultatov SJM, ki je potekala leta 2009, lahko vidimo, kakšni so bili vplivi demokratizacije na religijo in javno mnenje o njej. Mednarodna raziskava o religiji in družbenih neenakostih (v Toš in drugi 2009, 461–491), katere realiziran vzorec je bil N = 1065, je prikazala, da je zaupanje v Cerkev in verske skupnosti še vedno višje kot pa v Državni zbor (glej Tabelo 7.19).

Tabela 7.19: Zaupanje

Kolikšno je Vaše zaupanje v:	Popolnoma zaupam	Bolj malo zaupam	Sploh ne zaupam
Cerkev in verske organizacije	4,1	33	24,3
državni zbor	1,1	39,7	20,1

Vir: Toš in drugi (2009, 463).

Vseeno pa lahko vidimo, da je obratno, ko gre za nezaupanje. V Cerkev in verske organizacije sploh ne zaupa več anketirancev kot pa v državni zbor.

Spremembe v dojemanju položaja Cerkve pa nakazuje naslednja tabela (glej Tabelo 7.20). V primerjavi s Tabelo 7.4 iz leta 1991 in Tabelo 7.9 iz leta 1995 lahko vidimo, da se pri vprašanju vmešavanja Cerkve v volilne odločitve ljudi odgovori precej razlikujejo. Če primerjam rezultate tistih, ki močno soglašajo, so še vedno višji od rezultatov iz leta 1991 (za skoraj 20 odstotkov), toda nižji od rezultatov iz leta 1995 (za skoraj 10 odstotkov).

Tabela 7.20: Vmešavanje Cerkve v odločitve ljudi in vlade

Ali soglašate z naslednjimi izjavami?	Močno soglašam	Niti-niti	Sploh ne soglašam
Verski voditelji naj ne bi poskušali vplivati na volilne odločitve ljudi.	44,8	7,5	3,3
Verski voditelji naj ne bi poskušali vplivati na odločitve vlade.	42,4	8,4	2,4

Vir: Toš in drugi (2009, 463).

Da anketiranci niso preveč naklonjeni ljudem z močnim verskim prepričanjem, nakazuje, da je 21,7 odstotkov odgovorilo, da močno soglašajo s trditvijo, da so ljudje z zelo močnim verskim prepričanjem pogosto preveč nestrpni do drugih. Le 1,2 odstotka je bilo takšnih, ki sploh niso soglašali s to trditvijo.

Tudi odstotek takih, ki zagotovo verjamejo v boga, se ni spremenil. 23,6 odstotkov jih je izbralo izjavo, da vedo, da bog zares obstaja in v to prav nič ne dvomijo. Kar 47,9 odstotkov pa jih je pri naslednjem vprašanju R17 opisalo njihovo vero v boga, da vanj verujejo in so

vedno verovali vanj. Ponovno moram opozoriti, da je velika večina, kar 80,1 odstotek, vzgojenih v rimskokatoliški verski skupnosti

Da število vernikov, njihov odnos do verskih obredov in prepričanj ter o tem, kaj naj bi Cerkev smela početi, ne doživlja šokantnih sprememb, lahko vidimo tudi po rezultatih evropske družboslovne raziskave v Sloveniji (v Toš in drugi 2012, 47–78). Vse primerjave rezultatov iz let 2002, 2004, 2006, 2008 in 2010 kažejo, da se odstotek takšnih, ki se smatrajo za pripadnike religije ali veroizpovedi, giblje med 50 in 55. Leta 2008 in 2010 so rezultati analize prikazali, da se izmed vseh tistih, ki se opredeljujejo kot pripadniki veroizpovedi, več kot 90 odstotkov šteje prav med rimokatolike. Tudi odstotek takih, ki se smatrajo za zelo verne, ne odstopa močno od prejšnjih raziskav. Ta odstotek se od leta 2002 pa vse do 2010 giblje med 4,5 in 7 odstotki, poudariti pa moram, da so znotraj tega vprašanja odgovarjali vsi anketiranci, tudi neverniki.

8 AKTUALNI PRIMERI

Kot že omenjeno, so mediji najpomembnejši, ko gre za širjenje informacij o dogodkih in družbenih problemih. Zato bom v nadaljevanju naštel nekaj aktualnih primerov, ko se je RKC pojavljala v medijih in širila svoja prepričanja glede do različnih družbenih dogodkov in problemov.

Zagotovo eden izmed zanimivejših dogodkov se je zgodil v času volilne kampanje v državni zbor. 20. novembra 2011 je župnik v župniji Stari trg ob Kolpi podal naslednjo izjavo:

Jezus prihaja pred nas kot kralj, ki deli ovce od ovnov. Kliče nas, ki se trudimo uvrstiti na njegovo DESNICO: »Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta! Ob sodnem dnevu ne bo moderno sedeti na levici, ampak na desnici v nebesih. Med vsemi naštetimi pohvalami desnim in grajami levim bodo verjetno tudi vprašanja: Kako si se obnašal na volitvah? Ali si se jih sploh udeleževal? Ali si podpiral stranke, ki izhajajo iz prejšnjega režima, ki je naredil toliko gorja našemu narodu? To ni nekaj obrobnega, ampak posega v jedro ljubezni do bližnjega pa tudi do Boga. Saj ga levi odločno in javno zanikajo in odkrito delajo proti veri ter Cerkvi. Kako se mislimo uvrstiti na njegovo desnico, če pa omogočimo, da je na vladi in povsod levica? Oprostite tem besedam. Gre za naše preživetje na tem svetu in predvsem za našo uvrstitev v nebesa. Smo v letu »PRAVIČNOSTI V LJUBEZNI«. To je naša moralna in državljanska dolžnost, ki je ne moremo preložiti na drugega (Župnija Stari trg ob Kolpi 2011).

Toda ne glede na to, da se RKC ne bi smela vmešavati in tudi zatrjuje, da se ne namerava, so na takratnih volitvah tudi škofje izrazili zaskrbljenost glede nizkega števila volivcev. Prav tako jih je skrbelo za moralno družbe ter šibko gospodarstvo, zato so škofje podali naslednjo izjavo:

Vse verujoče rojake in vse druge državljane pozivamo, naj se volitev zanesljivo udeležijo in preudarno volijo. Glas vsakega je enako pomemben in enako potreben. Volitev zato ne smemo lahkomišlno opustiti in se odpovedati dostojanstvu svobodnega državljana, ki zna del odgovornosti za širšo skupnost sprejeti tudi nase. Zadnji koncil jasno naroča: Vsi državljani naj se torej zavedajo pravice, ki je hkrati

dolžnost, da uporabijo pri volitvah svojo svobodo v prid skupne blaginje (A., Ko. 2011).

Čeprav škofje niso bili tako direktni kot je bil župnik župnije Stari trg ob Kolpi, so na koncu vseeno dodali, naj volijo tiste kandidate, ki priznavajo pomembnost krščanskih vrednot v družbi.

Že z začetkom leta 2012 pa se je za odnose, ki bi bili v skladu z načelom ločenosti države in Cerkve, borila Koalicija za ločitev države in Cerkve. Intenzivno so zbirali podpise za Peticijo za odpravo državnega financiranja Rimskokatoliške cerkve. Na njihovi spletni strani so objavili, da so 6. julija 2012 peticijo s podpisi izročili Državnemu zboru RS. Zbrali so skupno 30.447 podpisov, lastnoročnih je bilo 4.593, elektronskih pa 25.854 (Koalicija za ločitev države in Cerkve).

Na začetku letošnjega leta je bilo prav tako veliko družbenih polemik zaradi moderniziranja družinskega zakonika. Da se je RKC glasno in aktivno vključila v izražanje njihovih stališč, je bilo predvsem zaradi sprememb zakonika, ki bi dovoljeval posvojitev tistim, ki so v istospolni partnerski zvezi. Slovenski škofi so v pastirskem pismu za postni čas 2012 zapisali:

Spodbujamo vas, da se v sedanjih javnih razpravah o spornem družinskem zakoniku dejavno zavzamete za obrambo doslej veljavnega pojmovanja družine in za to storite vse, kar je v vaši moči. Če bomo to morali braniti s pomočjo referendumov, vas pozivamo, da se ga množično udeležite in glasujete proti poskusom, da bi tisti družini, ki se ji imamo vsi skupaj zahvaliti, da smo to, kar smo, postavili ob bok druge oblike skupnega življenja, ki ne morejo enakovredno opraviti vloge prave družine (Hočevar 2012).

Očitno je, da v tem primeru predstavniki RKC niso skušali puščati nobenih dvomov, kaj želijo sporočiti in kaj naj bi počeli njihovi somišljeniki. Poudariti moram, da so nastajale tudi močne civilnodružbene iniciative, ki so se z RKC na svoji strani borile proti družinskemu zakoniku. Prav tako pa je bilo mnogo poslancev, ki so podpirali RKC in njene argumente.

Poleg teh zadev pa javnost zadnje čase preseneča predvsem dogajanje okrog umika nadškofa Urana, ki so ga odmaknili iz Slovenije (v A., Č. 2012). Skozi dogajanje, ki je potekalo, smo lahko jasno videli, da duhovščina sledi navodilom Svetega sedeža, ne glede na državljanstvo.

9 ZAKLJUČEK

Iz analize odnosov med verskimi skupnostmi in državo lahko vidimo, da so s pravnega stališča ti odnosi dobro urejeni. Prav tako med RKC in državo ni prihajalo do konfliktnih razmerij, ki bi porušila njuno razmerje.

Že na začetku sem se vprašala, ali RKC vpliva na javno mnenje. Glede na to, da je večinsko mnenje javnosti, da mora Cerkev ostati izven političnega dogajanja in da v večini primerov leta to tudi počne, še vedno ostajajo dvomi. Pri tem vprašanju moramo upoštevati več faktorjev, ki bi lahko pomenili prav nasprotno. Eden izmed teh je, ali lahko sama vera v boga, zaupanje v Cerkev in njene nauke porušita prepričanje o ločenosti države in Cerkve. Kot smo lahko videli na primeru družinskega zakonika, se je zgodilo prav to. Stereotipi in fobije nasproti homoseksualnosti so že dolgo v naukih Cerkve, kar pa še ne pomeni, da je Cerkev kriva za takšno širše družbeno prepričanje. Toda pojavlja se vprašanje, kaj se zgodi, ko se tovrstne fobije povežejo z vplivno družbeno institucijo?

Drug pomislek je, kaj se lahko zgodi, ko se v želji po vplivnejši propagandi politični akterji povežejo s Cerkvijo? Kot sem že povedala, je jasno, katere politične stranke so naklonjene RKC in nikoli niso niti skušale skriti te naklonjenosti. Kakšne spremembe nastanejo v javnem mnenju, ko se v medijih pojavijo izjave, da morajo volivci voliti desno usmerjeno politično stranko, drugače jih lahko čaka pekel? Da bodo zaradi takšne grožnje vsi polnoletni državljani odšli na volitve in volili desno, ne moremo pričakovati. Verjetno najrealnejša razlaga je, da tisti, ki so že tako proti Cerkvi in tradicionalno volijo levo usmerjene politične stranke, bodo to počeli še naprej. Tisti, ki tradicionalno volijo »desne«, pa bodo verjetno imeli zgolj malo več spodbude, da se udeležijo volitev, da dokažejo tistim, ki so proti njim, da lahko zmagajo z njihovo politično stranko na volitvah. Kaj bodo storili tisti, ki so še neodločeni, pa je seveda težje določiti.

Ko govorim o tem, ali RKC vpliva na javno mnenje, ne morem mimo dejstva, da lahko neka oseba ali institucija vpliva le, če ima v družbi zadostno stopnjo zaupanja. Skozi rezultate anket sem ugotovila, da se največje razlike v rezultatih pojavljajo pri vprašanju vmešavanja verskih voditeljev v volilne odločitve ljudi. Najzanimivejši je predvsem preskok, ki se je zgodil v zgolj štirih letih, ko je razlika med rezultati odgovorov na isto vprašanje znašala skoraj trideset odstotkov. Leta 1991 je le 25,5 odstotkov anketirancev močno soglašalo s

trditvijo, da verski voditelji naj ne bi vplivali na volilne odločitve ljudi, v letu 1995 pa jih je s to trditvijo močno soglašalo 54,5 odstotkov in v letu 2009 44,8 odstotkov. Zaradi takšnih rezultatov lahko sklepam, da je prevladujoče javno mnenje, da se Cerkev ne sme vmešavati v volilne odločitve ljudi. Vseeno pa ne smemo spregledati rezultatov nekaterih drugih vprašanj, ki nakazujejo, da je še vedno precej takšnih ljudi, ki menijo, da je prav, da Cerkev izraža svoja stališča o nekaterih družbenih vprašanjih.

Hipoteze, da RKC vpliva na javno mnenje, ne morem niti zanikati niti sprejeti. Dejstva kažejo, da kljub temu, da večina ne želi njenega neposrednega vmešavanja v politično okolje, ankete vseeno tudi prikazujejo, da želijo, da je del družbenega dogajanja in nudi svoja stališča o tematikah, ki so družbeno aktualne.

Za zaključek bi rada poudarila zgolj to, da si je RKC vseeno naredila slab vtis v družbi, ko se ji je zgodila finančna polomija in je s tem najverjetneje izgubila veliko podpornikov. Toda glede na to, kaj vse je RKC že uspela preživeti, bo verjetno tudi to.

10 LITERATURA

1. A., Ko. 2011. *Slovenski škofi pozivajo: Udeležite se volitev in volite preudarno*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/volitve-2011/slovenski-skofi-pozivajo-udelezite-se-volitev-in-volite-preudarno/271388> (18. junij 2012).
2. A., Č. 2012. *Podporniki Urana: Vrh RKC-ja moti njegova priljubljenost*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/podporniki-urana-vrh-rkc-ja-moti-njegova-priljubljenost/288208> (27. julij 2012).
3. *Brainy Quote*. Dostopno prek: <http://www.brainyquote.com/quotes/quotes/c/charlesbau397420.html> (15. september 2012).
4. Flere, Sergej in Marko Kerševan. 1995. *Religija in (sodobna) družba: uvod v sociologijo religije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
5. Hočevar, Barbara. 2012. *Pismo Cerkve o družinskem zakoniku ni bilo zadnji poziv*. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/slovenija/pismo-cerkve-o-druzinskem-zakoniku-ni-bilo-zadnji-poziv.html> (3. september 2012).
6. Hvala, Ivan in Marjan Sedmak. 2004. *Politea: civilne razsežnosti politike: [zbornik razprav]*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Društvo Občanski forum.
7. Kerševan, Marko. 1996. *Cerkev, politika, Slovenci po letu 1990*. Ljubljana: Enotnost.
8. --- 2005. *Svoboda za Cerkev, svoboda od Cerkve: Cerkev in sodobna družba*. Ljubljana: Sophia.
9. *Koalicija za ločitev države in cerkve*. Dostopno prek: <http://www.locitev-drzave-cerkve.org/> (20. avgust 2012).
10. Lippmann, Walter, Vida Zei in Slavko Splichal. 1999. *Javno mnenje*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

11. Malnar, Brina, Ivan Bernik, Zdenko Roter in Zinka Kolarič. 2004. *S Slovenkami in Slovenci na štiri oči: ob 70-letnici prof. Nika Toša*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, IDV, CJMMK.
12. Stark, Rodney. 1999. "Secularization, R.I.P." *Sociology of Religion* 60 (3): 249–273.
13. Swatos, William H. in Kevin J. Christiano. 1999. "Secularization Theory: The Course of a Concept." *Sociology of Religion* 60 (3): 209–228.
14. Thompson, Kenneth in Anita Sharma. 1998. "Secularization, moral regulation and the mass media." *The British journal of sociology* 49 (3): 434–455.
15. Toš, Niko, Peter Klinar, Zdenko Roter, Boštjan Markič, Zdravko Mlinar, Cveto Trampuž, Mitja Hafner-Fink, Slavko Kurdija, Brina Malnar, Vlado Miheljak, Janez Štebe, Sergio Švara, Samo Uhan in drugi. 1999. *Vrednote v prehodu II. Slovensko javno mnenje 1990-1998*. Ljubljana: IDV-CJMMK.
16. Toš, Niko, Brina Malnar, Ivan Bernik, Mitja Hafner-Fink, Vlado Miheljak, Slavko Kurdija, Samo Uhan, Janez Štebe, Sergio Švara, Matej Kovačič, Rebeka Falle, Živa Broder, Tina Vovk in drugi. 2009. *Vrednote v prehodu IV. Slovensko javno mnenje 2004-2009*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, IDV-CJMMK.
17. Toš, Niko, ur. 2012. *Vrednote v prehodu V.: Slovenija v evropskih primerjavah: evropska družboslovna raziskava 2002-2010*. Wien: Echoraum in Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, IDV-CJMMK.
18. Tönnies, Ferdinand, Marjan Sedmak in Slavko Splichal. 1998. *Kritika javnega mnenja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
19. *Ustava Republike Slovenije*. 2003. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
20. Šturm, Lovro, Drago Čepar, Metoda Orehar Ivanc, Andreja Erjavec, Blaž Ivanc, Urška Prepeluh in Janja Kunaver. 2000. *Cerkev in država: pravna ureditev razmerja med državo in cerkvijo*. Ljubljana: Nova revija.

21. Župnija Stari trg ob Kolpi. 2011. *Oznanila XXXVII (24)*. Dostopno prek:
<http://www.jozef-starotrski.net/index.php/oznanila-arhiv/29-oznanila-2011/149-oznanila-t-24-13-november-2011-leto-xxxvii.html> (18. junij 2012).